

Sak R12/09 Utbygging av Goliat – høring av konsekvensutredning

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-670

07/1677

Vedlegg

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	30.3.2007	Olje- og Energidepartementet	Høring av forslag til konsekvensutredningsprogram for Goliat
2	27. 6.2007	Olje- og Energidepartementet	Uttalelse vedrørende forslaget til konsekvensutredningsprogram
3	20.12.2007	Olje- og Energidepartementet	Fastsetting av program for konsekvensutredning for Goliat - kopi av brev til Eni Norge AS
4	7.11.2008	Olje- og Energidepartementet	Høring av konsekvensutredning for Goliat-feltet
5	7.11.2008	Eni Norge AS	Saksdokumenter

Saksfremstilling

Bakgrunn

Eni Norge AS planlegger å bygge ut og utvinne oljefeltet Goliat i Barentshavet utenfor kysten av Nord-Troms og Finnmark. Feltet ligger omlag 70 km nord for Sørøya. Tre ulike utbyggingsløsninger har vært vurdert:

1. Offshoreløsningen. Utbyggingen til havs, full prosessering, lagring og lasting av råolje ute på selve Goliat-feltet.
2. Semi-løsningen. Full prosessering på feltet, men med eksport av olje i rør til lokal oljeterminal på land. Man ser for seg at terminalen blir plassert på Veidnes i Sarnesfjorden i forbindelse med dette alternativet.
3. Direkte ilandføring fra havbunnsanlegg til prosesseringsanlegg med oljeterminal på land. Man ser for seg at prosesseringsanlegget blir plassert på Slettnes på Sørøya i forbindelse med dette alternativet.

Forslaget til konsekvensutredningsprogram ble sendt ut på høring i mars 2007 og Sametinget gav uttalelse til utredningsprogrammet i juni 2007. I uttalelsen påpekte Sametinget at vi er opptatt av at konsekvensene for den samiske befolkningen av en eventuell utvinning av Goliat-feltet burde bli utredet på best mulig måte og at utrederne derfor måtte ha brede kunnskaper om samisk kultur og det samiske samfunnet. For å kunne vurdere virkningene som en eventuell Goliat-utbygging vil kunne få for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv, ba vi spesifikt om at følgende skulle utredes:

- Ringvirkninger for samisk kultur og samfunn, herunder bosetting, sysselsetting, kompetanse, kapasitet, kulturutøvelse, identitetsutvikling mv.

- Vurderinger av tiltak, også av kompenserende karakter, som kan virke til fordel og positive ringvirkninger for samisk kultur og samfunn
- Virkninger for samisk reindrift
- Virkninger for tradisjonell samisk utmarksbruk og næringer, herunder samisk fiskeri

I tillegg kom vi med et særskilt innspill til utredningsprogrammet for samiske kulturminner og kulturmiljø.

I forbindelse med utredningsarbeidet har Norut Alta – Áltá gjennomført en egen delutredning om utbyggingens konsekvenser for samiske forhold. Det er også gjennomført en egen delutredning som omhandler kulturminner og kulturmiljø, herunder samiske kulturminner, av NIKU i Tromsø.

Gjennom arbeidet med konsekvensutredningen har Eni Norge konkludert med at man går inn for alternativ 1, dvs. en full offshoreløsning. Dette etter en helhetlig vurdering, hvor miljøkriteriene for petroleumsaktivitet i Barentshavet har vært en viktig premisse. I konsekvensutredningen konkluderes det med at kun offshoreløsningen gir lønnsomhet med en positiv netto nåverdi som vil være på 0,9 mrd 2007-kroner.

Konsekvensutredningen konkluderer også med at ingen av utbyggingsalternativene vil få store negative effekter på samiske interesser. Det sies at den foretrukne utbyggingsløsningen ikke vil gi noen negative effekter på muligheten for å opprettholde samisk kultur og språk. Eventuelle negative konsekvenser for reindriftsnæringen vil søkes avbøtt gjennom tiltak utviklet i samarbeid og gjennom dialog med det samiske samfunnet. For fiskerinæringen vil valgt utbyggingsløsning kunne gi begrensede ulemper. Det ser ikke ut til at landbruk og utmarksnæringer påføres negative konsekvenser i forbindelse med planlagt utbygging. Når det gjelder kulturminner vil alternativ 2 og 3 i større grad berøre slike enn alternativ 1. For alternativ 1 er det først og fremst elektrifiseringen av Goliat-feltet som vil kunne gi negative konsekvenser for kulturminner.

Eni Norge vil gjennomføre tiltak rettet spesielt mot den samiske befolkningen for å gi positive effekter på næringsliv, kompetanse og utvikling.

Dialog med Eni Norge

Store selskapers aktivitet kan påvirke rammevilkårene i betydelig grad, og det er derfor i Sametingets interesse å være i en dialog med dem. Sametinget har så langt i prosessen hatt konstruktiv dialog med tiltakshaver Eni Norge AS. Siden 2006 har det vært avholdt jevnlig kontaktmøter mellom Sametinget og ledelsen i Eni Norge AS, både på administrativ og politisk nivå. I vedtaket i sak 68/07 *Oppfølging av nordområdeutviklingen* fremhevet Sametingets plenum Eni Norge sitt initiativ til og prosess bak utarbeidelse av etiske retningslinjer for sin virksomhet i samiske områder. Innholdet i Eni Norges etiske retningslinjene legger ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk til grunn. Retningslinjene sier at Eni Norge respekterer samiske rettigheter, og at man gjennom konsultasjoner skal forsøke å oppnå enighet med det samiske folk om beslutninger som berører samene direkte. Videre er det formulert forpliktelser til at samene skal kunne ta del i de fordelene som skapes av Eni Norges aktiviteter.

Beslutningsprosessen

Formålet med konsekvensutredningen (KU) er å klargjøre virkningene av utbyggingen, og driften, på miljø, inkludert kulturminner og kulturmiljø, naturressurser og samfunn. KU blir utarbeidet for å sikre at disse virkningene blir vurdert og vektlagt i beslutningsprosessen.

Beslutter rettighetshaver å bygge ut en petroleumsforekomst, skal rettighetshaver forelegge en plan for utbygging og drift av petroleumsforekomsten (PUD) for Olje- og energidepartementet (OED) til godkjenning, jf. lov om petroleumsvirksomhet. PUD skal beskrive utbyggingen av

petroleumsforekomsten med sikte på utvinning (utbyggingsdel) og hvilke konsekvenser de beskrevne utbyggingsiltakene vil ha (konsekvensutredningsdel). PUD skal inneholde en beskrivelse av økonomiske, ressursmessige, tekniske, sikkerhetsmessige og nærings- og miljømessige forhold samt opplysninger om hvordan en innretning vil kunne disponeres ved avslutning av petroleumsvirksomheten. PUD skal også inneholde plan for anlegg og drift av innretninger for transport og for utnyttelse av petroleum (PAD).

Det er forventet at Eni Norge vil oversende søknad om PUD til OED i løpet av 1. kvartal 2009. På bakgrunn av PUD, inkludert KU og høringsuttalelser til KU, samt Eni Norges vurderinger av disse, utarbeider OED et forslag til Stortingsproposisjon som sendes på høring til berørte departementer. Etter departementshøringen fremmes saken for Stortinget, trolig i løpet av vårsesjonen 2009. Eni Norge planlegger oppstart av utbyggingen i 2010 og produksjonsstart i 2013.

Vurdering

Utredningen som omhandler konsekvensene for samiske forhold tar for seg temaene reindrift, fiskeri, utmarksbruk og jordbruk i samiske områder, avgrensning av områder med samisk tilknytning samt sysselsettingsutvikling og befolkningsutvikling i samiske områder. I lys av utredningsprogrammet kan virkningene for samiske interesser og samiske forhold sies å være tilstrekkelig utredet i henhold til utredningsprogrammet.

Når det gjelder konsekvensene for reindriften vil alle de beskrevne utbyggingsløsninger medføre ulemper for reindriften på Kvaløya. Dette på grunn av økt utbygging av infrastruktur, samt økt aktivitet i områdene rundt Hammerfest by. Det vil blant annet være behov for utbygging av strømmettet, ytterligere arealer til boliger og veier samt økt bruk av helikopter over Kvaløya. En utbygging av Goliat-feltet vil derfor med all sannsynlighet medføre en økt press på arealene rundt Hammerfest. Alternativ 2 vil føre til store ulemper for reindriften på Magerøya, fordi viktige arealer rundt Veidnes vil bli berørt dersom denne utbyggingsløsningen blir valgt. Alternativ 3 vil potensielt kunne føre til store ulemper for reindriften på Sørøya, men dette er avhengig av hvilken løsning for ilandføringen til Slettnes som blir valgt.

Alternativ 1 vil medføre en del ulemper for reindriften på Kvaløya, fremst gjennom økt press på arealene rundt Hammerfest by, men også pga. økt helikopteraktivitet over Kvaløya. Utbyggingsalternativet vil også medføre en del ulemper for fiskerinæringen pga. utbygging i et område som er viktig for både oppvekst av fisk og fisket som sådant. En utbygging vil også medføre økt skipstrafikk i tilknytning til viktige fiskefelt.

En utbygging av Goliat-feltet vil i seg selv vær problematisk for fiskerinæringen fordi Goliat-feltet ligger i et havområde som karakteriseres som verdifullt med tanke på både oppvekst av fisk og som fangstområde. For fiskeriene vil både alternativ 1 og 2 medføre økt skipstrafikk i tilknytning til fiskefeltene. Sarnesfjorden ligger dessuten i et område med stor fiskeriaktivitet i seg selv og er også nært fiskefeltene utenfor Nordkapp. Det er allerede i dag en relativt stor skipstrafikk rundt Sarnesfjorden. En utbygging av alternativ 3 (Slettnes) framstår som det minst konfliktfylte alternativet for fiskerinæringen, da dette inngreppet i mindre grad vil medføre skipstrafikk og annen infrastruktur i tilknytning til selve fiskefeltene.

For landbruk og utmarksnæringer vil ingen av alternativene direkte føre til negative konsekvenser. Det drives stort sett ikke landbruk i de områder som blir berørt av den planlagte utbyggingen. Imidlertid vil et bruk i Sandøybotn på Sørøya kunne få negative konsekvenser for gårdsdriften dersom alternativ 3 blir valgt. Dette er da avhengig av den løsning som blir valgt for transport av oljen mellom Sandøybotn og Slettnes. Samlet sett for landbruk og utmarksnæring forventes det at utbyggingen ikke medfører noen ulemper eller negative konsekvenser.

Ved all oljeboring og håndtering av olje er det fare for utslipp av olje. Ethvert utslipp av olje i Barentshavet vil forstyrre sensitive økosystemer samt kunne føre til store negative konsekvenser for både fiskerinæringen og andre næringer i Finnmark. Konsekvensutredningen beskriver miljøvurderinger og risikoanalyser for alle de tre utbyggingsalternativene. Eni Norge konkluderer med at alternativ 1 har akseptable utslippsnivåer for driftsfasen, både med hensyn til utslipp til luft og regulære utslipp til sjø. Alternativ 1 fremheves som den beste løsningen i forhold til risiko for akutte utslipp. Analysen av risiko for oljeutslipp og planer for avbøtende tiltak knyttet til produksjon er bra. I helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten er det etablert et særskilt miljøregime for helårig petroleumsvirksomhet. Dette innebærer blant annet nullutslipp-prinsippet med reinjisering av vann og borekaks og boreslam. Beredskapsnivået synes å være optimalt i forhold til de krav som stilles for private aktører. Det er gjort grundige vurderinger med hensyn til oljevernberedskap. Problematikken knyttet til skipstransport og utskifting av ballastvann, der introduksjon av fremmede arter er trusselen, er et tema i konsekvensutredningen. Omtalen virker tilfredsstillende, og det foreslås blant annet avbøtende tiltak som medfører at behandling av ballastvann med godkjent teknologi vil vektlegges i forbindelse med vurdering og valg av eksporttjenester for oljen fra Goliat. Samt ulike drencsystem og oppsamlingstanker der det ikke vil være utslipp til sjø.

I konsekvensutredningen tas det høyde for de strenge miljø og sikkerhetskravene som stilles i Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten. Det er imidlertid lite omtale av risiko for ulykker og oljeutslipp knyttet til skipstransport og eksport av oljen fra Goliat til mottaksterminaler. Dette vil være en stor trussel knyttet til utslippsomfang langs kysten av Nord-Norge. Det er statlige myndigheter som har ansvar for planlegging og beredskap der formålet er å forhindre eller begrense omfanget av akutt forurensning. Men det er lokale og regionale myndigheter, så vel som lokale bedrifter og enkeltpersoner som bærer mye av belastningen ved skipsforlis. Forlis kan føre til skader på naturområder og biologisk mangfold, og det kan ramme næringsvirksomhet som fiskeoppdrett og turisme meget kraftig. De senere års skipsforlis både i Norge og utlandet har forsterket behovet for bedre planlegging og beredskap, og den økende oljetransporten langs norskekysten har forsterket dette behovet ytterligere. Det er derfor viktig at potensielle trusler knyttet til uhell i tilknytning til skipstransport blir omtalt og analysert bedre og kommentert for avbøtende tiltak.

Det er statlige myndigheter som har ansvar for planlegging og beredskap der formålet er å forhindre eller begrense omfanget av akutt forurensning. Men det er lokale og regionale myndigheter, så vel som lokale bedrifter og enkeltpersoner som bærer mye av belastningen ved skipsforlis. Forlis kan føre til skader på naturområder og biologisk mangfold, og det kan ramme næringsvirksomhet som fiskeoppdrett og turisme meget kraftig. De senere års skipsforlis både i Norge og utlandet har forsterket behovet for bedre planlegging og beredskap, og den økende oljetransporten langs norskekysten har forsterket dette behovet ytterligere.

Oljeutvinning i et følsomt havområde som Barentshavet vil føre til økt risiko for oljeutslipp, som igjen kan gi store konsekvenser for all næring og lokalbefolkning langs kysten av Troms og Finnmark. Sametinget forutsetter derfor at statlige myndigheter stiller så høye krav til sikkerhet at faren for en ulykke blir så minimal som mulig. Det bør være et krav at tiltakshaver får pålegg om et sikkerhetsopplegg som kan ivareta alle typer av uhell som kan oppstå i forbindelse med oljeutvinning. Det må dessuten også tas høyde for at utbyggingen skal skje i et område med nærmest polart klima og der det er fare for ekstremt hardt vær.

Når det gjelder konsekvensutredningen for kulturminner og kulturmiljø er denne gjennomført i henhold til utredningsprogrammet. Undersøkelsesplikten etter § 9 i kulturminneloven er imidlertid ikke oppfylt for tiltaket gjennom nevnte utredning. I utgangspunktet bør undersøkelsesplikten i kulturminneloven oppfylles før det kan gis konsesjon for den planlagte utbyggingen.

Valgt utbyggingsløsning alternativ 1 vil gi klart mindre konsekvenser for samiske kulturminner enn om man hadde gått inn for alternativ 2 eller 3. Både på Slettnes og på Veidnes er det registrert

samiske kulturminner. Når det gjelder alternativ 1 er det er elektrifiseringen av Goliat-feltet som vil kunne føre til negative konsekvenser. Det er imidlertid ikke kjent samiske kulturminner i de områder som vil bli berørt dersom planlagt elektrifiseringsløsning blir gjennomført. Det vurderes ikke å være meget stor sannsynlighet for nye funn av hittil ukjente samiske kulturminner i de berørte områdene, men det er et visst potensial for nye funn og det må derfor gjennomføres supplerende kulturminneundersøkelser. Men med foreliggende kunnskap om omfang og lokalisering av elektrifiseringsløsning og andre tiltak på land vil alternativ 1 med all sannsynlighet gi få konsekvenser for samiske kulturminner.

Eni Norge legger først og fremst økonomiske vurderinger til grunn for valg av en offshoreløsning, alternativ 1. Det konkluderes med at kun offshoreløsningen gir lønnsomhet med en positiv netto nåverdi som vil være på 0,9 mrd 2007-kroner. Både alternativ 2 og 3 har i følge Eni Norge en negativ netto nåverdi på henholdsvis 4,5 og 6,5 mrd 2007-kroner. På utgiftssiden presenteres tallene 36 mrd for alt 1, 43 mrd for alt. 2 og 47 mrd for alt 3. Ved valg av offshoreløsningen benyttes kjent teknologi, og det reduserer risikoen for teknologiske problemer med tilhørende negative effekter på lønnsomhet og tempoet i utbyggingen samt tidspunkt for oppstart av oljeproduksjon. Valget begrunnes videre med at eventuelle forsinkelser i utbyggingen som følge av lønnsomhetsvurderinger eller i påvente av utvikling av ny teknologi gir negative effekter for å sikre sysselsettingen, verdiskapingen og kontinuiteten for nordnorske leverandørbedrifter i kjølvannet av Snøhvit-utbyggingen som nå er ferdigstilt. Dette må også ses i sammenheng med nedgangskonjunkturen i verdensøkonomien. Goliat kan være et prosjekt som stimulerer nordnorsk næringsliv i en vanskelig tid. Den direkte regionale sysselsettingseffekten i utbyggingsfasen er beregnet til henholdsvis 555 (alt 1), 1300 (alt 2) og 3500 (alt 3) årsverk. Tallene i driftsfasen er beregnet til 400, 540 og 600.

Når det gjelder sysselsetting og bosetting i samiske områder vil alternativ 3 sannsynligvis gi størst effekt i forbindelse med både utbyggingsfasen og driftsfasen. I utbyggingsfasen er det større forskjeller i effekt mellom alternativene enn hva det er i driftsfasen når det gjelder sysselsetting. Når det gjelder bosetting er det sannsynligvis bare alternativ 3 som vil gi en positiv befolkningsutvikling. De øvrige to alternativene vil kunne gi en mer stabil befolkningsutvikling. Men det er først og fremst Hammerfest kommune og delvis Kvalsund kommune som vil få befolkningsmessige effekter av en utbygging av Goliat-feltet, dette uansett valg av alternativ. Dersom alternativ 2 blir valgt vil imidlertid også Porsanger kommune kunne nyte mer av utbyggingen. For øvrige kommuner er det mer uvisst hvordan virkningene vil være, men sannsynligvis vil de være så små at de ikke påvirker befolkningsutviklingen nevneverdig. Imidlertid vil også øvrige kommuner kunne få større sysselsettingseffekt dersom alternativ 3 velges.

Konklusjonen er at valgt utbyggingsløsning for Goliat-feltet (alternativ 1) vil gi en økt sysselsetting og bosetting, men da fremst for hovedvertskommunen Hammerfest. Til dels vil dette også gjelde nabokommunen Kvalsund. For øvrige kommuner vil alternativet kunne gi stabiliserende effekter, men sannsynligvis vil det ikke lede til en befolkningsøkning.

Eni Norge opererer i konsekvensutredningen med forskjellige estimater for energibehov for alternativ 1, varierende mellom 70-100 MW. I tillegg estimeres ilandføringsalternativene med et økt energibehov på 30-40 %. Det legges opp til å benytte landstrøm i produksjonen. Goliatutbyggingens energibehov vil ha innvirkning på strømsituasjonen i Troms og Finnmark. I dagens situasjon er det store utfordringer knyttet til å levere nok strøm til eksisterende næringsliv i regionen. Situasjonen i forhold til strømforsyningen må derfor avklares i forbindelse med vedtak om utbygging av Goliat.

Sametinget er i konsultasjonsprosess med Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om Statnett sine planer om å bygge en ca 350 km lang kraftlinje mellom Balsfjord i Troms og Hammerfest i Finnmark. Den planlagte kraftlinjetraseen går i sin helhet gjennom det samiske bruks- og bosettingsområdet. Så å si alle reinbeitedistrikt i Vest-Finnmark og store sommerbeiteområder i Nord-Troms blir påvirket av kraftlinja. I tillegg gir planene om kraftledningsutbyggingen konsekvenser for samiske kulturminner. Eventuelle avklaringer med hensyn til strømforsyningen til

Goliatutbyggingen må særskilt avklares i forhold til samiske kulturminner, samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget har i e-post av 11.12.2008 svart NVE at det ikke er nødvendig å konsultere særskilt om elektrifiseringen av Goliat-feltet på det nåværende stadiet i saken. Det er foreløpig snakk om selve elektrifiseringsløsningen til Goliat-feltet, det vil i klartekst si en bygging av en kraftlinje fra Fuglenes i Hammerfest til Forsøl. Derfra legges den i sjøkabel ut til feltet. Sametinget anser det som mest hensiktsmessig at konsultasjoner om alle deler av Goliat-utbyggingen tas direkte på et overordnet nivå med Olje- og energidirektoratet i forbindelse med utarbeidingen av Storingsproposisjonen.

Sametinget behandlet petroleumssaken om utbygging av Snøhvit for første i 1991. I sak R 205/91 gav Sametinget prinsipielt uttrykk for reservasjon ved utbygginger og naturinngrep som er til hindring for samisk næringsutøvelse og som kan gi negative konsekvenser for samisk kultur for øvrig. Tinget uttalte videre at når slike inngrep likevel foretas med bakgrunn i andre samfunnsinteresser, er det etter tingets oppfatning ikke tilstrekkelig kun å gi kompensasjon for de skadevirkninger slike utbygginger medfører for samisk kulturutøvelse. I tillegg til de positive økonomiske ringvirkninger slike utbygginger generelt gir på ulike plan, må det være en målsetting å iverksette tiltak i slike sammenhenger som ikke bare oppveier negative virkninger, men som i virkeligheten virker oppbyggende og styrkende på samisk kultur og identitet, sett også i et lokalt og regionalt samisk perspektiv.

I sak 06/02 *Utbygging av Snøhvitfeltet – ivaretagelse av samiske rettigheter til olje- og gassforekomster i samiske ressursområder* gjorde Sametingets plenum et vedtak som slår fast at det samiske folk har, etter folkeretten, rettigheter i forhold til forvaltningen av olje og gassressursene. Samenes rettigheter som urfolk må derfor bli uttrykt i hvordan petroleumssressursene fra Barentshavet planlegges utnyttet, hvordan aktiviteten gjennomføres og hvordan verdiene fordeles.

I denne Sametingsperioden har Sametingets plenum gjort enstemmige vedtak i sak 49/06 *Sametingsrådets melding om internasjonale satsningsområder* og i sak 68/07 *Oppfølging av nordområdeutviklingen*. I begge disse to sakene er rettighetsaspektet fra Snøhvit-saken fulgt opp under næringsdimensjonen av nordområdeutviklingen. Det er ikke behov for å gjenta alle argumentene i forhold til samiske rettighet til petroleumssressurser fra tidligere plenumsbehandlinger. De materielle rettighetsspørsmålene er først og fremst et forhold mellom samene og staten, og løses ikke i enkeltsaker på konsekvensutredningsnivå. Sametingets standpunkter om samiske rettigheter til petroleumssressurser vil være et viktig moment i de kommende konsultasjoner om de tiltakene som berører samiske interesser i Stortingsproposisjonen om Goliat.

For det samiske samfunnet vil det, dersom det blir gitt tillatelse til en utbygging av Goliat-feltet, være svært viktig at det blir iverksatt tiltak som er positive for samisk kultur, næring og samfunnsliv. Det er ellers fare for at samiske interesser ikke får et positivt utbytte av en utbygging, og kun sitte igjen med fare for ødelagt livsgrunnlag og lokalmiljø dersom det skulle skje et oljeutslipp med store miljøkonsekvenser for fisk, dyr og natur. Naturverdier er grunnleggende for å kunne opprettholde samisk næring og kultur.

De tiltak som blir skissert fra Eni Norge sin side i konsekvensutredningen vedrørende avbøtende tiltak for negative konsekvenser (kap 17.5.1) og tiltak for å styrke positive konsekvenser (kap 17.5.2) for samiske interesser er konstruktive og realistisk gjennomførbare, og de vil helt klart kunne bøte på mange av ulempene i forbindelse med en utbygging. Utfordringene ligger i at alle disse tiltakene blir gjennomført i forbindelse med en utbygging av Goliat-feltet. Det er også viktig at tiltakshaver har en konkret dialog med både reindrifta og fiskerinæringen slik at ulempene for disse blir redusert til et minimum. Sametinget ser det også som nødvendig at det bidras til tiltak for kompetanseutvikling til Sámi allaskuvla og deres samarbeids institusjoner om utnyttelse av undergrunnsressurser og hva det kan bety for betydning for samisk kultur og samfunnsliv. Samt at det legges til rette for at samisk og annen urfolks ungdom kan få undervisning relatert til petroleumsvirksomhet med tilhørende urfolksdimensjon.

17.5.1 Avbøtende tiltak for negative konsekvenser

Alternativ 1 (FPSO) - inkl. elkabel over Kvaløya

Elektrifisering:

- Vurdere tiltak for å skjerme trekkleia over til Mylingen og dermed redusere ulempene for reindriften av kabelen.

Helikoptertransport:

- I dialog med relevante aktører vil Eni Norge se på muligheten for å redusere ulempene ved overflyging av simler og kalv i kalvingstiden.

Driftsorganisasjon/baseanlegg/flere arbeidsplasser:

- Konsekvensene av økt boligbygging og tilhørende infrastruktur er helt avhengig av om man klarer å konsentrere og fortette ny utbygging. Dette krever at reindriften deltar på en tidlig

fase

i de kommunale planprosessene. Eni Norge kan ikke påvirke de kommunale planprosessene på annen måte enn å bidra med uttrykte ønsker om at reindriftnæringen trekkes inn tidlig. I prosesser der Eni Norge er tiltakshaver/legger fram planforslag, vil selskapet sørge for at næringen er med i diskusjonene fra starten av.

Alternativ 2 og 3 - bygging av anleggene på land

- Spesielt i forhold til reindriften:
  - Anleggsarbeid må generelt planlegges og gjennomføres i nær dialog med reindriftnæring på både Magerøya og Sørøya.
  - Særlig viktig å skjerme kalvingsitiden i mai-juni, begge steder.
  - Eni bør bistå med å finne alternative slippsteder for rein fra trailer på Magerøya.
  - Anleggsstans bør være mulig å avtale i kortere perioder under høstsamlingen på Sørøya.
  - Rørledning på Sørøya må graves ned og planeres helt ut, unngå ny forstyrrende infrastruktur synlig i området.
- Tidlig og god dialog med brukere av fritidsboliger og brukere av utmark til rekreasjon, for å unngå konflikter
- Behandle og kartlegge samiske kulturminner i tråd med lov- og regelverk og i nært samarbeid med Sametinget og andre ansvarlige myndigheter på området.
- Sørge for at alle nødvendige ekspropriasjoner og lignende tiltak blir gjennomført på best mulig måte, og med tilstrekkelig informasjon til og dialog med berørte.

17.5.2 Tiltak for å styrke positive konsekvenser

Næringsutvikling

Eni Norge vil i en dialog med det samiske folk vurdere å

- Støtte tiltak for økt verdiskapning innen reindrift og utmarksnæringer.
- Bidra til utvikling av reiseliv og turistnæring i samiske bosettingsområder, med vekt på kvalitet og lokale verdier.
- Samarbeide med Samisk utviklingsfond (SUF) om tiltak over tid.

Utdanning og forskning

- Motivere samisk ungdom fra både indre og ytre kommuner i Finnmark til å ta olje- og

gassrelatert utdanning, gjennom tiltak som:

- å ta ansvar for å oversette til samisk, og evt. tilrettelegge spesielt, informasjon fra Oljeindustriens Landsforening (OLF) o.a. om olje- og gassrelatert utdanning og om petroleumsnæringen generelt,
- støtte til samiske forskningsinstitusjoner, gjennom tildeling av oppdrag og på andre måter.

Følgforskning

- Synliggjøre sine eksisterende forskningsprogrammer som er relevante for eksempelvis effekten av petroleumsvirksomhet på fiskeriene, også overfor samiske fiskerier.
- Støtte særskilte forskningsprosjekter på ringvirkninger for samisk kultur og næring/samiske bosettingsområder.

Fiskerinæringen

- Opprette kontakt med de samiske fiskernes organisasjon for samarbeid, på samme måte som med Kystfiskarlaget og Norges Fiskarlag.
- Sammen med Sametinget, fiskeriorganisasjonene og StatoilHydro, ta initiativ til samarbeidsorganer og prosjekter for å:
  - løse brukskonflikter mellom petroleumsvirksomhet og fiskerinæring,
  - utrede prosjekt for styring av petroleumsrelatert infrastruktur i samsvar med fiskerirelevant infrastruktur i Finnmark.

Vedtak

Det vises til Olje- og energidepartementets brev med av 7. november 2008 med vedlagd konsekvensutredning vedrørende planlagt utbygging av oljefeltet Goliat i Barentshavet.

Sametinget mener at virkningene for samiske interesser og samiske forhold er godt nok utredet i henhold til utredningsprogrammet. Det samme gjelder for samiske kulturminner og kulturmiljøer. Sametinget anbefaler derfor at konsekvensutredningen godkjennes.

Sametinget har tidligere behandlet petroleumssaken om utbygging av Snøhvit. I sak R 205/91 gav Sametinget prinsipielt uttrykk for reservasjon ved utbygginger og naturinngrep som er til hindring for samisk næringsutøvelse og som kan gi negative konsekvenser for samisk kultur for øvrig. I sak 06/02 *Utbygging av Snøhvitfeltet – ivaretagelse av samiske rettigheter til olje- og gassforekomster i samiske ressursområder* slår Sametingets plenums vedtak fast at det samiske folk har, etter folkeretten, rettigheter i forhold til forvaltningen av olje og gassressursene. Samenes rettigheter som urfolk må derfor bli uttrykt i hvordan petroleumsressursene i Barentshavet planlegges utnyttet, hvordan aktiviteten gjennomføres og hvordan verdiene fordeles. I sametingsperioden 2005-2009 har plenum gjort enstemmige vedtak i sak 49/06 *Sametingsrådets melding om internasjonale satsningsområder* og i sak 68/07 *Oppfølging av nordområdeutviklingen*. I begge disse to sakene er rettighetsaspektet og andre forhold fra Snøhvit-saken fulgt opp under næringsdimensjonen av nordområdeutviklingen. Vedtakene understreker at Sametinget ikke er prinsipielt imot utvinning av olje og gass i Barentshavet dersom nødvendige forutsetningene er tilstedet.

Sametinget ser på oljeutvinning fra Goliat-feltet i Barentshavet utenfor kysten av Nord-Troms og Finnmark som et spennende industriprosjekt som vil kunne ha meget stor betydning for utvikling av kultur, næringer og samfunnsliv i sentrale samiske bruks- og bosettingsområder. Sametinget anser det som naturlig og nødvendig at samiske rettigheter og samiske forhold vektlegges i Stortingsproposisjonen for det planlagte prosjektet.

Sametinget går inn for at utbyggingsalternativ 1, Offshoreløsningen, velges. Sametingets begrunnelse for dette er at en utbygging til havs med full prosessering, lagring og lasting av råolje ute på selve Goliat-feltet har minst negative konsekvenser for samiske forhold. Hovedkonklusjonen i konsekvensutredningen er at dette er den løsningen som gir minst negative konsekvenser samlet sett, herunder lavest miljørisiko og minst energibruk. En utbygging med flytende plattformer til havs baserer seg videre på en forutsigbar og moden teknologi, og den gir også muligheter for tilknytning til nye oljefelt.

Dersom man velger alternativer som medfører ilandføringer av olje og/eller gass er det fra Sametingets ståsted ønskelig at det planlegges i klyngebaserte utbygginger for ilandføring og at man søker å begrense antall inngrep. Dette vil gi mindre negative konsekvenser for samiske næringer. Det bør også innføres rettfærdige utjevningmekanismer som sikrer at kommuner som ikke har ilandføring i sine områder får del av verdiskapningen, både gjennom en desentralisering av arbeidsplasser, kompetanseheving og overføringer av økonomisk art. Dette for å unngå store regionale forskjeller mellom steder med og uten olje- og gassvirksomhet.

Sametinget forventer at det stilles strenge miljøkrav og standarder til all virksomhet i forbindelse med utbygging og drift av oljefeltet Goliat, samt at det settes rammer som sikrer særlig verdifulle og sårbare områder beskyttelse mot negativ påvirkning. Sametinget forventer at alle de miljø og sikkerhetskravene som stilles i Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten følges. Sametinget vil påpeke at konsekvensutredningen er delvis mangelfull i forhold til omtale av risiko for ulykker og oljeutslipp knyttet til skipstransport og eksport av olje fra Goliat-feltet til mottaksterminaler. Dette vil være en stor trussel knyttet til utslippsomfang langs kysten av Nord-Norge. Sametinget anbefaler at potensielle trusler knyttet til uhell i tilknytning til skipstransport blir omtalt og analysert grundigere og kommentert for avbøtende tiltak i plan for utbygging og drift av petroleumsforekomsten (PUD).

Oljevernberedskapen og andre beredskapsplaner langs kysten må være av høyeste standard, og den må inneholde særskilte løsninger for et til tider ekstremt klima med lave temperaturer, uvær og mørketid. Sametinget foreslår at det etableres statlige bindende forsikringer som garantist dersom uhell skulle skje, herunder tiltak for å sikre samiske næringer og lokalsamfunn langs kysten.

Sametinget forutsetter at eventuelle avklaringer med hensyn til strømforsyningen til Goliat-utbyggingen særskilt må vurderes i forhold til samiske kulturminner, samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Sametinget vil fremheve at petroleumsaktivitet i og utenfor historiske urfolksområder vil ha direkte betydning for samer og andre urfolk i nordområdene. Utnyttelsen av nye ressurser som olje og gass åpner nye muligheter, men utgjør også en trussel mot urfolks tradisjonelle livsgrunnlag. Trusselbildet er knyttet til miljøødeleggelser, men også knyttet til en ny økonomisk struktur med økt mobilitet og endret infrastruktur. I en helhetlig ressursforvaltning inngår beskyttelse av naturgrunnet for samiske næringer, tradisjonell kunnskap og arealer til reindrift og annen næringsutøvelse. Også beskyttelse av miljøet langs kysten og tradisjonell utøvelse av sjøfiske og laksefiske inngår. Sametinget ser det som nødvendig å etablere en samforståelse mellom aktørene som har interesser i Nordområdene om hvilke premisser urfolksdimensjonen legger for olje- og gassutviklingen.

Det er nødvendig å etablere kunnskapsmessige satsinger som kan gjøre det samiske samfunn bedre rustet til å gi råd, forstå forvaltningsoppgaver samt drive politisk styring i forhold til utviklingen i nord. Sametinget ser her paralleller til de utfordringer det norske samfunnet sto overfor i starten av oljeeventyret i Nordsjøen. Det samiske samfunn vil måtte forholde seg til nasjonale og internasjonale selskaper som ønsker tilgang til naturressurser i samiske områder og utenfor kysten. Det å etablere gode forvaltningsregimer som sikrer en bærekraftig utnyttelse av ressursene i tråd med en ønsket utvikling av det samiske samfunnet vil være utfordrende. Svaret på utfordringene vil være en oppbygging av kunnskapsmiljøer som kan gi råd og bidra til en klok forvaltning til beste for samfunnet.

I samarbeid med andre ønsker Sametinget å skape et offensivt utgangspunkt: Sametinget ønsker å benytte det potensialet som ligger i framtidig næringsutvikling for å skape et sterkere grunnlag for hele det samiske samfunnet. Dette gjelder både i kontakten mot selskaper og andre interessenter i Nordområdene, og i forhold til den samiske befolkningen. Sametingets positive holdning til olje og gassutvinning i nord er betinget av at de politiske rammebetingelsene for medbestemmelse og forpliktende involvering av urfolk er på plass. Skal Sametinget kunne godta ny petroleumsvirksomhet må Sametinget ha den reelle medbestemmelsen og innflytelsen over beslutninger og beslutningsprosesser som folkeretten forplikter Norge til. Det må være sikkerhet for at virksomheten og verdiene som skapes faktisk kommer det samiske folk til gode.

Sametinget vil minne om at Regjeringens nordområdestrategi sier at myndighetene vil være en aktiv tilrettelegger for å sikre regionale og lokale ringvirkninger av utviklingen. Og at det i forbindelse med utbyggingsaktiviteter vil vektlegges at de enkelte operatørselskapene etablerer kvalifikasjonsordninger for lokale og regionale leverandører. Regjeringen sier videre i strategien at de vil starte et eget prosjekt for å kartlegge ringvirkningene av petroleumsvirksomhet i nord på bakgrunn av erfaringer så langt. Strategien erklærer at urfolksdimensjonen er en integrert del av nordområdepolitikken.

I tillegg til at verdier føres tilbake til de samiske lokalsamfunnene, må samfunnene settes i stand til å møte utviklingen. Dette kan skje gjennom prinsippet om tilgang og rettferdig fordeling av goder. En åpning for utvinning og tilgang til ressurser betinger en rettferdig fordeling av de verdier som virksomheten skaper. Fordeler skal særskilt gå til de interesser som direkte berøres. Dette knytte seg til muligheten for reell innflytelse over beslutninger, innsikt i konsekvenser på kort og lang sikt og kompetanse og kapasitet til å dra nytte av ny virksomhet. Det er viktig å utvikle eksisterende og nye næringer som grunnlag for samisk bosetning og samisk kultur. Det er Sametingets syn at ringvirkninger av ny næringsvirksomhet, og særlig utnyttning av ikke-fornybare ressurser, også skal bidra til samiske institusjoners kapasitets- og kunnskapsoppbygging.

Sametinget finner de tiltak som blir skissert i konsekvensutredningen vedrørende avbøtende tiltak for negative konsekvenser og tiltak for å styrke positive konsekvenser for samiske interesser er konstruktive og realistisk gjennomførbare, og at de vil kunne bøte på mange av ulempene i forbindelse med en utbygging. utfordringene ligger i at alle disse tiltakene blir gjennomført i forbindelse med en utbygging av Goliat-feltet. Det er også viktig at tiltakshaver har en konkret dialog med både reindrifta og fiskerinæringen slik at ulempene for disse næringene blir redusert til et minimum. Sametinget ser det også som nødvendig at det bidras til tiltak for kompetanseutvikling til Sámi allaskuvla og deres samarbeids institusjoner om utnyttelse av undergrunnsressurser og hva det kan bety for betydning for samisk kultur og samfunnsliv. Samt at det legges til rette for at samisk og annen urfolks ungdom kan få undervisning relatert til petroleumsvirksomhet med tilhørende urfolksdimensjon.

Det er Sametingets syn at urfolksrettigheter må gjenspeile seg i hvordan petroleumssressursene fra Barentshavet planlegges utnyttet, hvordan aktiviteten gjennomføres og hvordan verdiene fordeles. Del av nytteverdien kan avsettes i et urfolksfond som virkemiddel for ringvirkninger i nord til samfunns- og næringsutvikling. Sametinget forventer at det vil være konsultasjoner og dialog med statelige myndigheter om dette. Tradisjonell kystbosetting er den viktigste begrunnelsen for suverenitet over og rettigheter til ressursene i havet, dette gjelder selvsagt også for samene som et eget folk. Det må understrekes at Sametinget ikke hevder disse rettighetene tilfaller samene alene, men som et eget folk har samene slike rettigheter.

I henhold til kgl. res av 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget ber Sametinget om konsultasjoner med Olje- og energidepartementet før utkastet til stortingsproposisjonen om Goliat-utbyggingen blir endelig sluttført. Sametinget vil konsultere om beslutninger og tiltak som vil kunne påvirke samiske interesser direkte. Sametinget anmoder ansvarlig statlig myndighet om å ta kontakt med Sametinget for å avklare tidspunkt for konsultasjoner.

Store selskapers aktivitet kan påvirke rammevilkårene i betydelig grad, og det er derfor i Sametingets interesse å være i en dialog med dem. Sametinget har så langt i prosessen hatt en konstruktiv dialog med tiltakshaver Eni Norge AS. Sametingets plenum har i vedtaks form fremhevet Eni Norge sitt initiativ til og prosess med å utarbeide etiske retningslinjer for sin virksomhet i samiske områder. Innholdet i Eni Norges etiske retningslinjene legger ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk til grunn, og baserer seg på at Eni Norge respekterer samiske rettigheter, og at man gjennom konsultasjoner skal forsøke å oppnå enighet med det samiske folk om beslutninger som berører samene direkte. Videre er det formulert forpliktelser om at samene skal kunne ta del i de fordelene som skapes av Eni Norges aktiviteter. Sametinget forventer at den positive dialogen med Eni Norge opprettholdes i utbyggings- og driftsfasen til Goliat, og at innholdet i de etiske retningslinjene gjennomføres i praksis.

Sametinget vil understreke at de materielle rettighetsspørsmålene først og fremst er et forhold mellom samene og staten. Sametinget forventer at Olje- og energidepartementet stiller ressurser til disposisjon slik at Sametinget kan settes i stand til å ivareta samiske hensyn i planlegging og gjennomføring av petroleumsaktivitet utenfor og i samisk områder på en forutsigbar måte og utvikle nødvendig faglig kapasitet til å følge opp konkrete utbyggingssaker.